

ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΔΙΚΤΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ:
Πρόληψη της εμπορίας παιδιών και προστασία
των ασυνόδευτων ανηλίκων στα ελληνοτουρκικά σύνορα – SESN

ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΔΙΚΤΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ:
Πρόληψη της εμπορίας παιδιών και προστασία
των ασυνόδευτων ανηλίκων στα ελληνοτουρκικά σύνορα – SESN

Εργαλείο για την ανίχνευση ανήλικων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων – SESN

Institute of Child Health, Department of Mental Health and Social Welfare,
Center for the Study and Prevention of Child Abuse and Neglect
7 Fokidos Str. 115 26 Athens, Greece
Tel: +302107715791 • Fax: +302107793648
E-mail: ich-mhsw@otenet.gr URL: www.ich-mhsw.gr

Το εργαλείο^{1,2} περιλαμβάνει 62 ενδείξεις για την ανίχνευση ανήλικων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, οι οποίες οργανώνονται σε 3 πεδία/παράγοντες: στην ανάπτυξη του παιδιού ή του εφήβου, στην γονική ικανότητα και στην οικογένεια/ευρύτερο περιβάλλον μέσα στο οποίο κινείται και ζει το παιδί.

Κάθε πεδίο/παράγοντας αποτελείται από τρία μέρη:

- Εκμετάλλευση
- Μετακίνηση προς, εντός και εκτός Ελλάδος
- Άλλοι Παράγοντες Κινδύνου

Το 1ο και το 2ο μέρος, «Εκμετάλλευση» και «Μετακίνηση προς, εντός και εκτός Ελλάδος» συνιστούν τα δύο βασικά στοιχεία του ορισμού της εμπορίας ανθρώπων, όπως αυτός έχει διατυπωθεί από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, ενώ το 3ο μέρος, «Άλ-

1. Βλέπε κεφάλαιο 4 στο Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού (2015). Οδηγός για την ανίχνευση ανήλικων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων: Εγχειρίδιο χρήσης του εργαλείου SESN. Αθήνα: ΙΥΠ

2. Risk assessment matrix for children who may have been trafficked, London Safeguarding Trafficked Children Toolkit, 2011.

λοι Παράγοντες Κινδύνου», περιλαμβάνει επιπρόσθετες ενδείξεις για την αξιολόγηση του κινδύνου στον οποίο μπορεί να είναι εκτεθειμένοι οι ανήλικοι. Τα γκρι πεδία, στο εργαλείο με τις ενδείξεις αφορούν στον Έλεγχο που μπορεί να εξασκείται στα θύματα.

Εάν οι πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει οι εμπλεκόμενοι επαγγελματίες αντιστοιχούν και καταλήγουν στην παρουσία ενδείξεων που αφορούν στα δύο πρώτα μέρη του εργαλείου, στην «Εκμετάλλευση» και στην «Μετακίνηση», δηλαδή στα δύο βασικά συστατικά του ορισμού της εμπορίας ανθρώπων, τότε ενδεχομένως να υπάρχουν βάσιμες υποψίες πως ο ανήλικος πιθανόν να είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων. Οι ενδείξεις μπορεί να προέρχονται όλες από ένα παράγοντα/πεδίο, π.χ. «Ανάπτυξη παιδιού», είτε να διαπερνούν και τα δύο ή τρία πεδία κατανομής των ενδείξεων και επομένως χρήζει περαιτέρω διερεύνησης. Ωστόσο, οι επαγγελματίες θα πρέπει να έχουν πάντα κατά νου πως μια πληροφορία η οποία επί του παρόντος δεν είναι διαθέσιμη, μπορεί να αυξήσει σημαντικά το βαθμό κινδύνου στον οποίο μπορεί να βρίσκεται εκτεθειμένος ο ανήλικος.

Co-funded by the Prevention of and Fight against Crime
Programme of the European Union

Institute of Child Health,
Department of Mental Health and Social Welfare,
Center for the Study and Prevention of Child Abuse and Neglect

7 Fokidos Str. 115 26 Athens, Greece
Tel: +302107715791 • Fax: +302107793648
E-mail: ich-mhsw@otenet.gr URL: www.ich-mhsw.gr

I. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ/ΕΦΗΒΟΥ

A. Εκμετάλλευση	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Ο/Η ανήλικος/ή ισχυρίζεται ότι έχει πέσει θύμα εκμετάλλευσης (μέσω σεξουαλικής εκμετάλλευσης, επατείας, εξαναγκασμένης εργασίας – σε σπίτια, αγρούς, εργοστάσια, βιοτεχνίες, βιομηχανίες - εμπλοκής σε διακίνηση ναρκωτικών ουσιών και άλλων παράνομων πράξεων)		
2. Ενδείξεις κακοποιητικής εκμετάλλευσης (σωματικής, σεξουαλικής) → <i>βλέπε Παράρτημα 1</i>		
3. Γάμος σε παιδική ηλικία/εφηβεία		
4. Σωματικά συμπτώματα που υποδεικνύουν ότι ο/η ανήλικος/ή εργάζεται (έντονη σωματική κόπωση π.χ στο σχολείο, ενδείξεις χειρωνακτικής εργασίας – κακή κατάσταση χεριών, ερεθισμοί της επιδερμίδας, πόνοι στην μέση, πονοκέφαλοι, αντανευσιακά προβλήματα)		
5. Η ιστορία που περιγράφει ο/η ανήλικος/ή παρουσιάζει πολλά κοινά σημεία με περιγραφές άλλων στόμων, πιθανόν υποδεικνύοντας ότι μπορεί να μην είναι αληθής και να έχει καθοδηγηθεί		
6. Πολύ μεγαλύτερος/η ηλικιακά σύντροφος		
7. Σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα ή/και ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη → <i>βλέπε Παράρτημα 1</i>		
B. Μετακίνηση προς, εντός και εκτός Ελλάδος	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Ο/Η ανήλικος/ή επιστρέφει ενώ είχε εξαφανιστεί και φαίνεται περιποιημένος/η και φροντισμένος/η		
2. Ο/Η ανήλικος/ή ισχυρίζεται ότι παραμένει στην Ελλάδα πολλά χρόνια, ωστόσο δεν έχει μάθει την τοπική γλώσσα και κουλτούρα		
Γ. Άλλοι παράγοντες κινδύνου	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Είναι αποσυρμένος/η και αρνείται να μιλήσει/φραίνεται τρομαγμένος/η να μιλήσει σε κάποιο πρόσωπο εξουσίας		
2. Επιδεικνύει/εμφράζει πολύ έντονος και υπερβολικός φόβος αναφορικά με ένα πρόσωπο, την απέλαση, την αποκάλυψη πληροφοριών		
3. Παρουσιάζει ενδείξεις παραμέλησης – βασικής φροντίδας, υποσιτισμού, παραμέληση βασικών ιατρικών αναγκών → <i>βλέπε Παράρτημα 2</i>		
4. Παρουσιάζει ενδείξεις συναισθηματικής/ψυχολογικής κακοποίησης → <i>βλέπε Παράρτημα 3</i>		
5. Απουσία θετικών, σημαντικών σχέσεων από τη ζωή του παιδιού		
6. Επιδεικνύει μια πιο ώριμη στάση και συμπεριφορά, υψηλή αυτοεκτίμηση και αίσθημα σφάλειας που δεν είναι αναμενόμενα ή συμβατά με την ηλικία του παιδιού		
7. Ενδείξεις για παρουσία ψυχικού τραύματος → <i>βλέπε Παράρτημα 4</i>		
8. Ενδείξεις για παρουσία δυσκολιών/διαταραχών στη συμπεριφορά → <i>βλέπε Παράρτημα 5</i>		
9. Ενδείξεις για την χρήση ναρκωτικών ουσιών και αλκοόλ		
10. Ενδείξεις για παρουσία συναισθηματικών δυσκολιών/διαταραχών → <i>βλέπε Παράρτημα 6</i>		
11. Αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές, αυτοτραυματισμοί, κοψίματα		
12. Σεξουαλικά ενεργός/ή		
13. Δεν είναι εγγεγραμμένος/η στο σχολείο		
14. Βρίσκονται στην κατοχή του/της χρήματα, ακριβά ρούχα, κινητά τηλέφωνα ή άλλα αγαθά χωρίς κάποια πιθανή και αληθοφανή εξήγηση		

II. ΓΟΝΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

A. Εκμετάλλευση	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Ασυνήσιπτες ώρες / σταθερό, επαναλαμβανόμενο πρότυπο κατά το οποίο ο/η ανήλικος/ή φεύγει από ή επιστρέφει στο πλαίσιο διαμονής του, γεγονός το οποίο υποδεικνύει πιθανή εργασία		
2. Ο/Η ανήλικος εμπλέκεται σε παραβατικές δραστηριότητες ενηλίκων (επατεία, μικροκλοπές κλπ.)		
3. Απαιτείται από τον/την ανήλικο/η να κερδίσει ένα ελάχιστο ποσό κάθε μέρα		
4. Αναφορές από αξιόπιστες πηγές υποδεικνύουν την πιθανότητα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων και αναφορών ότι τον/την έχουν δει σε μέρη που είναι γνωστό ότι χρησιμοποιούνται για σεξουαλική εκμετάλλευση		
5. Ο/Η ανήλικος/ή συνοδεύεται από ενήλικα ο οποίος ενδέχεται να μην είναι ο νόμιμος κηδεμόνας του/της ανήλικου/ης και ο οποίος επιμένει να παραμένει μαζί του συνεχώς		
6. Περιορισμένη ελευθερία μετακίνησης		
7. Έχει επιφορτιστεί με τις περισσότερες οικιακές εργασίες στο μέρος που διαμένει, ενώ σπάνια φεύγει από αυτό		
B. Μετακίνηση προς, εντός και εκτός Ελλάδος	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Εξοφάνιση του/της ανήλικου/ης από τις αρμόδιες τοπικές αρχές και δομές φροντίδας από τις οποίες υποστηρίζοταν		
2. Ο/Η ανήλικος/ή αδυνατεί να επιβεβαιώσει το όνομα ή τη διεύθυνση του στόμου που επρόκειτο να συναντήσει κατά την άφιξη του/της στην χώρα		
3. Ο/Η ανήλικος που συνοδεύει το παιδί έχει δηλωθεί σαν εγγυητής σε αιτήσεις για προσωρινή άδεια διαμονής και άλλων επισκεπτών που δεν έχουν επιστρέψει στην χώρα τους μετά την λήξη της προσωρινής άδειας διαμονής		
4. Ο/Η ανήλικος που τον συνοδεύει έχει υποβάλει κατά το παρελθόν αιτήσεις για προσωρινή άδεια διαμονής για άλλα παιδιά ή έχει μπει σαν εγγυητής στις αιτήσεις για προσωρινή άδεια διαμονής άλλων παιδιών		
5. Ιστορικό ανήλικου με πολλά κενά στην εξιστόρηση των γεγονότων και ανεξήγητες/αδικοιολογικές μετακινήσεις		
6. Ο/Η ανήλικος/ή σε επαναλαμβανόμενα χρονικά διαστήματα παραμένει στο δρόμο χωρίς στέγασμα	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Μη καταγεγραμμένο, ιδιωτικό συμφωνητικό υιοθεσίας		
2. Την φροντίδα του παιδιού έχουν αναλάβει ενήλικοι, άλλοι από τους γονείς του και η ποιότητα της γονικής φροντίδας και της σχέσης παιδιού - φροντιστή δεν είναι καλή		
3. Ο/Η ανήλικος/ή απουσιάζει επανειλημμένα, διανκτερεύει εκτός του ξενώνα φιλοξενίας ή επιστρέφει πολύ αργά, χωρίς να είναι σε θέση να δώσει κάποια λογική, πιθανή εξήγηση		
4. Φυγή από την δομή φιλοξενίας		
5. Συχνές απουσίες από το σχολείο/διακοπή της εκπαιδευτικής διαδικασίας		
6. Ο/Η ανήλικος ο οποίος δηλώνει υπεύθυνος για τον ανήλικο, δεν έχει άμεση συγγένεια με τον ανήλικο (γονέας/αδερφός)		
7. Ο/Η ανήλικος ο οποίος δηλώνει υπεύθυνος για το παιδί δεν μπορεί να προσκομίσει έγγραφο ταυτοποίησης/αναγνώρισης του ανήλικου		

III. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

A. Εκμετάλλευση	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Το παιδί έχει στην κατοχή του πλάσα έγγραφα ταυτοποίησης ή διαθέτει γνήσια έγγραφα ταυτοποίησης τα οποία έχουν αλλοιωθεί ή έχουν υπεισέλθει στην κατοχή του με παράνομο τρόπο ή τέλος, το παιδί ισχυρίζεται ότι τα προσωπικά του στοιχεία στο έγγραφο ταυτοποίησης είναι εσφαλμένα		
2. Κάποιο άλλο άτομο στερεί/αποσπά από τον/την ανήλικο/η τα χρήματα που μπορεί να κερδίσει		
3. Δέχεται ανεξήγητα άγνωστα και μη ταυτοποιημένα τηλεφωνήματα ενώ βρίσκεται σε προσωρινή κράτηση ή σε ξενώνα φιλοξενίας		
4. Ο/Η ανήλικος/ή ισχυρίζεται ότι βρίσκεται σε δεσμό χρέους ή ότι «κρωστείται» χρήματα σε άλλα άτομα (π.χ. ταξιδιωτικό κόστος το οποίο οφείλει να εξοφλήσει προκειμένου να αποκτήσει τον έλεγχο των χρημάτων που κερδίζει)		
5. Ο/Η ανήλικος/ή έχει εντοπιστεί/αυληφθεί σε χώρο εκμετάλλευσης (πορνείο, φόρμα καλλιέργειας κάνναβης, εμπλοκή σε παραβατικές/εγκληματικές δραστηριότητες)		
6. Ο/Η ανήλικος/ή δεν διαθέτει διαβατήριο ή κάποιο άλλο νόμιμο έγγραφο ταυτοποίησης		
7. Ο/Η ανήλικος/ή δεν είναι σε θέση ή είναι διατακικός/ή να μορραστεί προσωπικές πληροφορίες ή λεπτομέρειες σχετικά με το μέρος διαμονής του/της		
B. Μετακίνηση προς, εντός και εκτός Ελλάδος	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Ο/Η ανήλικος/ή έχει έρθει στην Ελλάδα ή προσπαθεί να φύγει από την Ελλάδα με παράτυπο τρόπο		
2. Το ταξίδι ή την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων έχει αναλάβει και προγραμματίσει κάποιος τρίτος, πέρα από το ίδιο το παιδί ή την οικογένειά του		
3. Ο/Η ανήλικος/ή αναφέρει ή είναι καταγεγραμμένος/η σε πολλές και διαφορετικές διεθνείς διαμονές		
Γ. Άλλοι παράγοντες κινδύνου	ΝΑΙ	Πιθανόν
1. Πιθανή ακατάλληλη χρήση του διαδικτύου και σύναψη σχέσεων μέσω του διαδικτύου, ιδιαίτερα με ενήλικες		
2. Ο/Η ανήλικος/ή συμμετέχει σε κοινωνικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες, για την αναγκαία χρηματοδότηση των οποίων δεν υπάρχει κάποια λογική, «πειστική» εξήγηση		
3. Το παιδί βγαίνει από το σπίτι του ή από το πλαίσιο διαμονής και φιλοξενίας του, φορώντας ρούχα μάλλον ακατάλληλα για το παιδί (ακατάλληλα για την ηλικία του, μπορεί να δανείζεται ρούχα από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας)		
4. Ενήλικες μπορεί να περιφέρονται έξω από το σύνθηδες μέρος διαμονής του/της ανήλικου/ης		
5. Ο/Η ανήλικος/ή εισέρχεται ή βγαίνει από οχήματα τα οποία οδηγούν άγνωστοι ενήλικες		
6. Το παιδί είχε εξαφανιστεί και εντοπίστηκε/βρέθηκε σε περιοχή στην οποία δεν είναι γνωστό ότι έχει συγγενείς ή γνωστά/οικεία πρόσωπα		
7. Ο/Η ανήλικος/ή διαμένει μαζί με άλλους ανήλικους, οι οποίοι δεν συνδέονται μεταξύ τους με κάποια συγγενική σχέση		
8. Ο/Η ανήλικος/ή εργάζεται σε διάφορα μέρη		
9. Ο/Η ανήλικος/ή έχει στην κατοχή του κλειδιά και από άλλες κατοικίες ή εγκαταστάσεις, πέρα από αυτές που είναι ήδη γνωστές		